

Emergence

Základní překlad slova „emergence“ zní „vynoření“; to nám však spíše náš problém zakrývá než vyjasňuje. Vynořit se totiž může – jak praví zkušenost – jen to, co bylo ponořeno nebo zanořeno. Skutečný problém začíná až tam, kde máme na mysli „vynoření“ něčeho jsoucího, tedy jsoucna, z nejsoucna resp. z nejsoucna. A tady opět bude intervenovat naše zkušenost: emergence by spočívala v tom, že uprostřed jsoucích „věcí“ se objeví, vynoří něco, co tam – pokud víme – dříve nebylo. První, co nás napadne, že jsme si toho dříve dostatečně nevšimli, takže jen *pro nás* se to teď jeví jako cosi překvapujícího. A pokud se na tom shodneme i s dalšími podobně zainteresovanými lidmi, že to tam vskutku nebylo, budeme mít tendence zkoumat, kdo to tam dal, narafičil, odkud se to tam tak překvapivě vzalo – a budeme tedy nadále přesvědčeni, že to bylo někde jinde, ale bylo to nějak přesunuto, nebo že to mělo nějakou jinou podobu, které byla změněna, ale to, co bylo změněno, tam v té nové podobě nadále trvá a zůstává, apod. Tedy že jde jen o jinou sestavu toho, co tam nebo někde jinde bylo už dříve. Když však – podobně jako někteří tzv. emergentisté – užijeme termínu „emergence“, máme na mysli něco naprosto jiného než pouhou změnu sestavy, směsi nebo vnějšího tvaru: chceme poukázat na to, že tu je (více méně náhle) něco, co tu nejen dosud v této podobě, v tomto složení, v této směsici nebylo, nýbrž co tu bytostně nebylo a – to je asi nejdůležitější – co samo (jako takové) nepovstalo nějakou úpravou či předěláním, přeměnou něčeho jiného, co tu už bylo. Slovo „emergence“ je tak třeba chápat jako nerozlučně spjata s novostí, s něčím „novým“ v silném slova smyslu (tj. nikoli novým jen *pro nás*). Abychom byli s to pochopit emergenci“ v tomto hlubším, závažnějším smyslu, musíme alespoň hypoteticky připustit, že ve světě, v němž žijeme, se čas od čas, často nebo méně často, objevují resp. vynořují jako skutečné „věci“, které do té doby skutečné nebyly, ale zejména „věci“, které se ve světě nevyskytovaly ani „rodově“ či „druhově“.

(Písek, 100502-3.)